

MONEDE ANTICE DIN COLECȚIA BIBLIOTECII SFÂNTULUI SINOD (SECOLELE II Î. HR. – IV D. HR.)

Ionuț Badea*

Abstract

This article contains a description of 29 ancient coins from a bigger and various coin collection belonging to the Library of the Holy Synod in Bucharest, Romania. The whole collection was acquired in the year 1963 and it was never analysed or published. The group of ancient coins is ordered by issue year and covers the period from 2nd century BC to 4th century AD. The oldest piece is a Thracian type tetradrachm and the newest one is a bronze coin from Constantius II. Almost all coins are in good shape. Therefore, this brief look is addressed to anyone interested in ancient coins as a starting point for further analyses.

Key words: coin collection, silver coin, tetradrachm, roman republican, denarius.

La începutul veacului al XX-lea se înfiripa ideea organizării unui muzeu al Bisericii Ortodoxe Române, o inițiativă care avea să se concretizeze abia în timpul patriarhului Iustinian Marina¹. Restaurarea și renovarea fostului palat sinodal de la mănăstirea Antim din București, între anii 1959-1963 (Chițulescu 2012 232-233), avea să ofere prilejul potrivit pentru realizarea acestei inițiative. Astfel, din îndemnul patriarhului menționat anterior, fondul muzeal existent a fost îmbogățit prin achiziționarea mai multor obiecte de artă: *monede, cărți, manuscrise și alte piese rare* (Chițulescu 2012 234).

În anul 1963, la dispoziția directă a patriarhului Iustinian, preotul Nicolae Șerbănescu² a achiziționat de la o persoană particulară 136 monede, păstrate astăzi în colecțiile Bibliotecii Sfântului Sinod. Colecția de monede cuprinde piese diverse³, ea având un caracter neomogen, cel mai probabil colecționarul inițial fiind o persoană mai degrabă pasionată decât un profund cunoscător în ceea ce privește domeniul numismaticii.

Printre monedele achiziționate pentru colecția muzeului un număr de 29 monede sunt antice: o piesă emisă de formațiunile politice nord-dunărene, opt denari republicani, 19 monede imperiale romane și o imitație celtică de tip Filip al II-lea. Monedele sunt păstrate în plicuri de carton, într-un clasor, având inscripționate pe plic numărul de inventar, greutatea, iar

* Universitatea din București, București.

E-mail: ionutbd@gmail.com.

¹ Iustinian Marina, patriarh al Bisericii Ortodoxe Române între anii 1948 – 1977, a fost un om energic, care a salvat Biserica Ortodoxă Română de la disoluție, într-o perioadă în care proaspătul regim bolșevic căuta prin orice mijloace să se impună în România. Sub îndrumarea lui, a fost recunoscut oficial *Statutul pentru organizarea și funcționarea BOR*, a fost reorganizat învățământul teologic, au fost restaurate zeci de biserici monumente istorice și au fost amenajate peste o sută de muzee și colecții de obiecte bisericești (EOR 2010 384).

² Nicolae Șerbănescu, preot și profesor de teologie (1914 – 1999), a publicat numeroase studii de Istoria Bisericii Române, abordând teme foarte variate, majoritatea întemeiate pe material arhivistic inedit (EOR 2010 622-623).

³ Piese componente acoperă perioada dintre secolele II-I î. Hr. până în secolul al XX-lea, având diverse nominaluri și diverși emitenți.

unele dintre ele, informații succinte privind identificarea lor (ex. Constantin, monedă romană etc.), fără alte precizări sau trimiteri.

Catalogarea acestor monede a fost făcută de autorul prezentului articol în urma analizei vizuale a fiecărei piese în parte, fără a se interveni în vreun fel asupra lor. Au fost stabilite astfel, în afara gramajului și dimensiunilor și axul fiecărei monede în parte, precum și referința din cataloagele de specialitate

CATALOG

1. Tetradrahmă de tipul Aiud-Cugir

Av. Cap stilizat spre dreapta, nas ascuțit terminat cu o globulă, ochi rotund cu o globulă în interior spre stânga, gura sub forma a două linii paralele, sub bărbie două semicercuri. Gâtul este reprezentat prin două linii adânci, iar în zona urechii sunt figurate două forme romboidale. Deasupra frunții este o rozetă formată dintr-o globulă centrală, înconjurată de opt globule mici. Părul este reprezentat printr-un șir de linii ascuțite spre marginea din stânga a portretului. Două șiruri paralele de câte zece, respectiv unsprezece globule sugerează o diademă terminată în partea de sus printr-un ornament compus din două linii în unghi ascuțit, un șir de 19 liniuțe paralele care urmează unghiul ascuțit, perpendiculare pe liniile acestuia și un șir de globule care urmează același contur, descriind o curbă (se observă opt globule). Cerc liniar vizibil parțial în partea dreaptă.

Rv. Călăreț stilizat. Calul la trap, spre dreapta, prezintă un piept bombat, cap stilizat, reprezentat printr-o linie curbă și una dreaptă (*cioc de pelican* - C. Preda), despărțit de gât în zona ochiului. Coama este reprezentată printr-un șir de nouă globule, dublat de un alt șir de patru globule spre călăreț. Picioarele calului sunt reprezentate prin linii frânte, iar copitele prin triunghiuri, mai puțin cea din stânga față, reprezentată prin două globule. Sub cal apar două obiecte care seamănă, cel de jos cu o sulită, iar cel de deasupra cu un vârful de sulită/săgeată. Personajul călare este reprezentat printr-un corp triunghiular (triunghi cu vârful în jos), capul în formă rotundă, ușor turtită, cu două globule în mijloc. Din cap pleacă cinci raze. În spatele personajului, o serie de cinci globule, dublate de un alt șir de cinci globule aplatizate. Spre marginea din dreapta se observă o linie ușor adâncită deformare mecanică rezultată din circulația piesei. Evidența dublării a globulelor (ochi, spate, coamă), a cozii calului și a picioarelor din spate ale acestuia indică o dublă batere a reversului.

Nr. inv. 1953/6246. Pl. 1, 1

AR, →, 13.6 g, 32 mm.

Concav-convexă; stare de conservare bună, fisuri superficiale pe suprafața flanului, prezente în principal pe avers.

Preda 1973 295-299, 544 (secolele II-I î. Hr.); Popa 2012 7-36; Popa 2017 52-58.

2. Denar republican, Lucius Antestius Gragulus

Av. Capul Romei din profil, spre dreapta, coif cu creastă și aripi, în spate (GRAG) retrovers, în față X, totul în cerc perlat.

Rv. Jupiter în cvadrigă, spre dreapta, sceptru și hățuri în mâna stânga, fulger în mâna dreaptă. Sub cai inscripția L·AES, în exergă ROMA. Totul în cerc liniar.

Nr. inv. 1952/6246. Pl. 1, 2.

AR, ↘, 4.7 g, 18 mm.

Stare de conservare foarte bună.

RRC I / 269 (nr. 238/1, Roma, 136 î. Hr.).

3. Denar republican, M. Cippius

Av. Capul Romei din profil, spre dreapta, coif cu creastă și aripi, în spate un X, în față inscripția M·CIP·M·F (fragmentară), totul în cerc perlat.

Rv. Personificarea Victoriei în biga spre dreapta, cu ramură de palmier în mână, o cârmă de corabie sub cai, (ROMA) în exergă.

Nr. inv. 1927/6246. Pl. 1, 3

AR, ↓, 3.8 g, 17 mm.

Stare de conservare satisfăcătoare.

RRC I / 303 (nr. 289/1, Roma, 115-114 î. Hr.).

4. Denar republican, P. Servilius M F Rullus

Av. Bust al Minervei spre stânga, cu coif corintic, în spate inscripția: RVLLI. Totul în cerc perlat

Rv. Personificarea Victoriei în biga spre dreapta, ține frâiele cu dreapta, iar în stânga are o ramură de palmier, sub cai litera P, în exergă (P)⁴ SERVILI·M·F. Totul în cerc perlat.

Nr. inv. 1928/6246. Pl. 1, 4

AR, ↓, 4.8 g, 19 mm.

Stare de conservare bună, cu urme de circulație. Pe avers se observă câteva incizii. Reversul este descentrat.

RRC 1991 I 329 (nr. 328/1, Roma, 100 î. Hr.).

5. Denar republican, L. Rubrius Dossenus

Av. Cap al zeiței Iunona spre dreapta, văl și diademă, sceptru peste umărul stâng, DOS stânga, totul în cerc perlat.

Rv. Cvadriga triumfală spre dreapta (panou lateral decorat cu vulturul roma așezat pe fulger), deasupra personificarea Victoriei în zbor și cunună de lauri în mână. În exergă L·RVBRI.

Nr. inv. 1956/6246. Pl. 1, 5

AR, ↗, 4.9 g, 17 mm.

Stare bună de conservare, relativ uzată ca urmare a circulației intense, reliefurile înalte fiind tocite. Flanul mai mic decât matrița a împiedicat imprimarea completă a inscripțiilor de pe avers și revers. De asemenea, se observă pe avers un semn de control pe obrazul personajului.

RRC I 362 (nr. 348/2, Roma, 87 î. Hr.).

6. Denar republican, C. Licinius L. F Macer

Av. Bustul lui Apollo Vejovis din profil, spre stânga, și mănunchi de fulgere în mâna dreaptă ridicată în dreptul umărului.

Rv. Minerva în cvadrigă spre dreapta, ține frâiele cailor și scutul în mâna dreaptă, iar în mâna stângă ține o sulită ridicată la nivelul umărului. În exergă inscripția C·LICI(NIVS·L·F MACER). Margine perlată vizibilă spre stânga.

Nr. inv. 1978/6246. Pl. 1, 6

AR, →, 3.8 g, 21 mm.

Stare de conservare relativ bună, moneda este aproape ștearsă din cauza circulației intense. Sunt vizibile multiple zgârieturi fine pe ambele fețe.

RRC I 370 (nr. 354/1, Roma, 84 î. Hr.).

7. Denar republican, C. Vibius C.f. C.n. Pansa Caetronianus

Av. Cap al lui Liber (Bachus) spre dreapta, cunună de iederă, PA(NSA) în spate, totul în cerc perlat

Rv. Ceres spre dreapta, torțe în mâini, plug în față, C·VIBIVS·CF·C·N retrovers, totul în cerc perlat.

Nr. inv. 1965/6246. Pl. 1, 7.

⁴ Acest semn reprezintă o marcă pentru expresia *ex argento publico*, semn al suveranității poporului roman (RRC II 605).

AR, ↙, 3.8 g, 19 mm.

Stare bună de conservare, cu reliefurile înalte tocite. Flanul este neregulat, crăpat pe margini în timpul baterii. Se observă o centrare deficitară a piesei, pe avers fiind vizibilă doar partea superioară a primelor trei litere din inscripție PA(NSA). Semn de control vizibil chiar pe fața personajului (în formă de T?), care, aplicat cu putere, a dus la deformarea flanului. De asemenea, pe margine se observă o tăietură de control (între cele două torțe ale lui Ceres de pe revers). Zgârieturi fine prezente.

RRC I 464-465 (nr. 449/2, Roma, 48 î. Hr.).

8. Denar republican, T. Carisius

Av. Cap al Romei spre dreapta cu coif, ROMA în spate, margine perlată.

Rv. Corn al abundenței (*cornucopiae*) peste glob, în stânga un sceptru și în dreapta o cârmă de corabie. Dedesubt inscripția T·CARIS. Totul în cunună de lauri.

Nr. inv. 1959/6246. Pl. 1, 8

AR, ↑, 3.9 g, 17 mm.

Stare bună de conservare, reliefuri înalte tocite. Uzură mai accentuată pe revers. Tăietură de control pe margine, sub capul Romei, pe avers.

RRC I 475 (nr. 464/3c, Roma, 46 î. Hr.).

9. Denar republican, Marcus Antonius

Av. ANT (AVG) - IIIVIR·R·P·C, galeră romană avansând spre dreapta, sceptru pe prova corabieitotul în cerc perlat.

Rv. LEG XV, acvila roman între două steaguri legionare.

Nr. inv. 1955/6246. Pl. 1, 9

AR, ↓, 3 g, 16 mm.

Stare bună de conservare. Flan neregulat. Pe avers sunt vizibile trei semne de control, iar unul pe revers. Marginile monedei prezintă urmele unei posibile prinderi într-un dispozitiv de fixare/susținere. Multiple zgârieturi pe ambele fețe.

RRC I 540 (nr. 544/30, monetărie mobilă (Actium ?), 32-31 î. Hr.).

10. Denar imperial, Octavian Augustus

Av. Inscriptie retrogradă: AVGVSTVS (CAESAR), împăratul cu capul descoperit spre dreapta, totul în cerc perlat.

Rv. SIGNIS RECEPTIS S P Q R CL·V, sceptru cu acvilă și steag legionar încadrând un scut rotund votiv (*clipeus votivus*). totul în cerc linear

Nr. inv. 2006/6246. Pl. 1, 10

AR, ↓, 3.9 g, 17-18 mm.

Stare foarte bună de conservare. Flanul neregulat și mai mic al piesei a reținut doar prima parte a inscripției de pe matrița monetară, respectiv AVGVSTVS și marginea perlată aferentă. Din partea a doua a inscripției (CAESAR) se păstrează doar partea superioară a literelor C, A și E. Ușor uzată pe avers. Pe revers se observă uzura inscripției CL·V de pe scutul rotund din mijloc (relieful cel mai ridicat). De asemenea, forma neregulată a flanului a afectat ultimele litere ale cuvântului RECEPTIS, precum și marginea, linie continuă, din care s-a păstrat doar o parte în planul superior dreapta.

Seaby 1989 146 (nr. 265, Roma, 20 î. Hr.⁵)

11. Sestertius, Antoninus Pius

Av. ANTONINVS-AVG PIVS PP TR P, capul împăratului laureat spre dreapta

⁵ Seria de monede din care face parte și această monedă a fost emisă cu ocazia returnării steagurilor pe care părți le-au capturat de la Crassus în 53 î. Hr., L. Decidius Saxa în 40 î. Hr. și de la Marcus Antonius în 36 î. Hr.

Rv. HONORI AVG COS IIII S C, Honos în picioare, spre stânga. În mâna dreaptă ține o ramură, iar în mâna stângă *cornucopiae*.

Nr. inv. 2007/6246. Pl. 1, 11

AE, ↑, 27 g, 30 mm.

Stare de conservare relativ bună. Portretul păstrează câteva detalii, inscripția este vizibilă, deși finalul se distinge mai greu (primul P este clar vizibil, apoi PTRP se înțelege). Reversul este mai uzat decât aversul. Personajul păstrează câteva detalii din care ne putem da seama că poartă toga, fiind vizibile câteva falduri. Mâna dreaptă este ușor îndoită și ridicată, iar mâna stângă ține un corn al abundenței (*cornucopiae*). Inscripția este slab vizibilă (O, I, A), dar se poate înțelege clar a doua parte COS IIII. De asemenea, este vizibilă marca SC. Pe revers, piciorul stâng al personajului este însemnat cu X (graffiti). Urme de pilire pe margine.

RIC III 772 (Roma, 145-161 d. Hr.).

12. Denar imperial (*serratus*), Antoninus Pius

Av. ANTONINVS AVG – PIVS P P TR P XXII, capul împăratului spre dreapta, cunună de lauri prinsă cu o fundă la spate. cerc perlat exterior.

Rv. VOTA SVSCE-PTA DEC III, COS IIII în exergă, Antoninus Pius în toga de pontifex maximus sacrificând deasupra unui altar/trepied. Totul în cerc perlat.

Nr. inv. 2008/6246. Pl. 1, 12

AR, ↓, 3 g, 18 mm.

Stare de conservare bună.

RIC III 294b (Roma, 158-159 d. Hr.).

13. Denar imperial, Septimius Severus

Av. L SEPT SEV PERT (AVG IMP V), capul împăratului spre dreapta, cunună de lauri legată la spate cu o panglică.

Rv. ARAB ADIA(B COS II) P P, personificarea Victoriei în mers spre stânga, cunună de lauri în mâna dreaptă și trofeu în cea stângă.

Nr. inv. 1977/62464. Pl. 1, 13

AR, 16 mm, 4.1 g, ↓.

Stare de conservare relativ bună. Reliefuluri înalte tocite. Inscripții parțial vizibile din cauza flanului mic. Puncte de produși de coroziune pe ambele fețe.

RIC IV 63 A, 64 (Roma, 195-196 d. Hr.).

14. Denar imperial, Geta

Av. P SEPT GETA – CAES (PONT), bust al împăratului spre dreapta, *paludamentum* și cuirasă, capul descoperit, fără alte însemne.

Rv. NOBI-LITAS, Nobilitas în picioare, spre dreapta, sceptru lung în dreapta și *paladium* în stânga.

Nr. inv. 1969/6246. Pl. 1, 14

AR, 18 mm, 3 g, ↓.

Stare de conservare relativ bună.

RIC IV 13a (200-202 d. Hr.).

15. Denar imperial, Elagabalus

Av. IMP ANTONINVS PIVS AVG, bust al împăratului cu platoșă și *paludamentum*, cap spre dreapta, cunună de lauri prinsă la spate cu o fundă.

Rv. VICTORIA AVG, personificarea Victoriei în zbor cu o cunună de lauri desfăcută în mâini. Stânga și dreapta jos două scuturi votive rotunde.

Nr. inv. 1958/6246. Pl. 2, 15

AR, 18 mm, 3.8 g, \.

Stare de conservare bună. Flan neregulat. Puncte de produși de coroziune.
RIC IV 161 (Roma, 218 – 222 d. Hr.).

16. Denar imperial, Elagabalus

Av. IMP ANTONINVS AVG, bust al împăratului spre dreapta, cu *paludamentum* și cunună de lauri pe cap, prinsă la spate cu o panglică.

Rv. P M TR P - II - COS II P P, personificarea Romei, pe scaun cu spătar înalt, spre stânga, ține în mâna dreaptă o Victorie, iar în stânga ține o sulică lungă. Scut oval cu margine perlată sprijinit de picioarele scaunului.

Nr. inv. 1961/6246. Pl. 2, 16

AR, 18 mm, 3.9 g, ax ↓.

Stare de conservare bună. Vizibil defect al marginii flanului. Câteva tăieturi intenționate (de control ?) pe ambele fețe.

RIC IV 16 (Roma, 219 d. Hr.).

17. Denar imperial, Iulia Mamaea

Av. IVLIA MA-MAEA AVG, bustul împărătesei spre dreapta, cu diademă pe cap.

Rv. VE-S-TA, Vesta în picioare, spre stânga, cu *paladium* în mâna dreaptă și sceptru în mâna stângă.

Nr. inv. 2012/6246. Pl. 2, 17

AR, 18 mm, 2.9 g, ↑.

Stare de conservare relativ bună. Urme de argintare vizibile pe avers și pe revers. Urme de curățare mecanică. Inscripție vizibilă parțial pe avers.

RIC IV 360 (222-235 d. Hr. ?).

18. Denar imperial, Maximin I

Av. IMP MAXIMINVS PIVS AVG, bust al împăratului spre dreapta, cu platoșă și pelerină, cunună de lauri pe cap, încheiată la spate cu o panglică. totul în cerc perlat.

Rv. FIDES M-I-LITVM, Fides în picioare, cu capul spre stânga, cu câte un steag legionar în fiecare mână. totul în cerc perlat.

Nr. inv. 1957/6246. Pl. 2, 18

AR, 19 mm, 4.5 g, ↑.

Stare bună de conservare. Puncte de produși de coroziune pe avers și revers.

RIC IV 7A, (Roma, 235-236 d. Hr.).

19. Antoninian, Gordian III

Av. IMP CAES GORDIANVS PIVS AVG, bust al împăratului spre dreapta, platoșă și pelerină, *corona radiata* pe cap, încheiată la spate cu o panglică. Margine perlată.

Rv. P M TR P – II COS P P, împăratul în picioare, spre stânga, îmbrăcat în togă de pontifex maximus, cu capul acoperit, aduce sacrificii dintr-o *patra* deasupra unui altar. În mâna stângă ține o baghetă. Margine perlată.

Nr. inv. 1954/6246. Pl. 2, 19

AR, 21 mm, 4.3 g, ↑.

Stare bună de conservare. Suprafețe poroase.

RIC IV 54 (Roma, 240 d. Hr.).

20. Sestertius, Philip I

Av. IMP M IVL PHILIPPVS AVG, bustul împăratului laureat spre dreapta, platoșă și pelerină.

Rv. P M TRP III COS II P P, Felicitas în picioare spre stânga, ține un caduceu lung în mâna dreaptă și *cornucopiae* în mâna stângă. S C în câmp.

Nr. inv. 2012/61246. Pl. 2, 20

AE, 28 mm, 18 g, ↑.

Stare de conservare relativ bună. Urme de curățare, multiple zgârieturi.
RIC IV 149 (Roma, 246 d. Hr.).

21. Folles, Constantin I ?

Av. Bustul împăratului spre dreapta, încadrat de inscripție.

Rv. Doi soldați cu sulite și coifuri încadrează două steaguri legionare. Inscripție pe margine.

Nr. inv. 1980/6246. Pl. 2, 21

AE, 17 mm, ↑.

Stare proastă de conservare. Puternic corodată. Aproape ilizibilă. Cel mai probabil tipul *Gloria exercitus*.

22. Folles, Constantin I cel Mare

Av. (CONSTAN-TINVS AVG) bustul împăratului diademat, spre dreapta.

Rv. (DN CONSTANTINI MAX AVG), (VOT XXX) încadrată de o cunună de lauri. SMH (Γ, Δ ?) în exergă.

Fără nr. inv. Pl. 2, 22

AE, 17 mm, ↑.

Stare proastă de conservare. Puternic corodată. Detalii abia vizibile.

RIC VII 92 (Heraclea, 327-329).

23. Folles, Constantin I cel Mare

Av. CONSTANTI-NVS MAX AVG, bust al împăratului spre dreapta, *paludamentum* și platoșă, diademă pe cap.

Rv. GLOR-IA EXERC-ITVS, doi soldați romani cu coifuri pe cap, cu sulite și scuturi stau în poziție de gardă, uitându-se unul spre celălalt. Între ei sunt două steaguri legionare. În exergă: SMHD.

Fără nr. inv. Pl. 2, 23

AE, 16-17 mm, ↑.

Stare de conservare relativ bună. Corodată, dar cu reliefuri înalte vizibile. Flan neregulat.

RIC VII 111 (Heraclea, 330-333 d. Hr.).

24. AE 3, Constantius II

Av. D N CONSTANTIVS P F AVG, bustul împăratului cu diademă, spre dreapta, *paludamentum* și platoșă.

Rv. (FEL TEMP) REPARATIO, împăratul străpunge cu sulița un călăreț în timp ce-l apasă cu genunchiul drept. Împăratul poartă suliță în dreapta și scut în stânga. Călărețul are mâna dreaptă pe crupa calului parțial căzut la pământ, iar cu mâna stângă se întinde spre împărat. Călărețul poartă coif sau căciulă frigiană pe cap. Exerga lipsă face aproape imposibilă atribuirea monetăriei.

AE, 16-17 mm, 3.2 g, ↓.

Fără nr. inv. Pl. 2, 24

Stare bună de conservare. Fragmentară.

25. AE 2, Constantius Gallus

Av. D N CONSTANTI-VS NOB CAES, bust al cezarului spre dreapta, cu *paludamentum* și platoșă.

Rv. FEL TEM RE-PARATIO, cezarul străpunge cu sulița un călăreț în timp ce-l apasă cu genunchiul drept. Cezarul poartă suliță în dreapta și scut în stânga. Călărețul are mâna dreaptă pe crupa calului parțial căzut la pământ, iar cu mâna stângă se întinde spre împărat într-un gest de îndurare. TSE în exergă.

Fără nr. inv. Pl. 2, 25

22 mm, 3.9 g, ↓.

Stare de conservare mediocră. Fragmentară. Urme de curățare.

RIC VIII 177 (Tesalonic, 350-355 d. Hr.).

26. AE 4, Constantius Gallus ?

Av. Bust spre dreapta, cu capul descoperit, inscripție, margine perlată.

Rv. (FEL TEMP) REPARATIO, împăratul străpunge cu sulita un călăreț în timp ce-l apasă cu genunchiul drept. Cezarul poartă sulită în dreapta și scut în stânga. Călărețul poartă coif frigian și are mâna dreaptă pe crupa calului parțial căzut la pământ, iar cu mâna stângă se întinde spre împărat într-un gest de îndurare.

Fără nr. inv. Pl. 2, 26

AE, 14 mm, ↑.

Stare proastă de conservare, lipsa detalii pe avers. Revers parțial lizibil. Exerga ilizibilă face imposibilă stabilirea monetăriei. Capul împăratului pe avers fără diademă vizibilă indică un Caesar, cel mai probabil Constantius Gallus.

27. AE 3, Valens

Av. D N VALEN-S P F AVG, bust al împăratului spre dreapta, cu *paludamentum* și platoșă, diademă pe cap.

Rv. GLORIA RO-MANORVM, împăratul mergând spre dreapta, trăgând de păr un captiv legat cu mâinile la spate. În mâna stângă ține un *labarum*. S M KΔ în exergă.

Fără nr. inv. Pl. 2, 27

AE, 17 mm, 2.7 g, ↓.

Stare proastă de conservare. Fragmentară.

RIC IX 8b (Cyzic, 364-367 d. Hr.).

28. AE 3, Valens

Av. D N VALENS P F AVG, bust al împăratului spre dreapta, cu platoșă și *paludamentum*, diademă perlată pe cap.

Rv. GLORIA RO-MANORVM, împăratul merge spre dreapta, trăgând de păr un captiv legat cu mâinile la spate. În mâna stângă ține un *labarum*.

Fără nr. inv. Pl. 2, 28

AE, 17 mm, ↓.

Stare proastă de conservare. Fragmentară. Monetărie ilizibilă.

29. Imitație celtică după emisiunile tip Filip II.

Fără nr. inv.; Pl. 2, 29

AE, 17 mm, cca. 3 g.

Stare proastă de conservare. Puternic corodată.

Bibliografie

- Chițulescu 2012 – P. Chițulescu, *O icoană de la Sfântul Neagoe Basarab și primul muzeu al Patriarhiei Române*, în *Sfântul voievod Neagoe Basarab – ctitor de biserici și cultură românească*, București, 2012, pp. 231-240.
- EOR 2010 – *Enciclopedia Ortodoxiei Românești*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010.
- Popa 2012 – C. I. Popa, *Descoperiri monetare în zona cetății dacice de la Cugir*, în AUASN 16/I, 2012, pp. 7-36.
- Popa 2017 – C. I. Popa, *Monede vechi, interpretări noi. În jurul unor preținse prezențe celtice în zona minieră a Apusenilor*, în *Crisia* 47, 2017, pp. 52-58.
- Preda 1973 – C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, București, 1973.
- RIC III – H. Mattingly, E. A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, Vol. III, Londra, 1930.
- RIC IV – H. Mattingly, E. A. Sydenham, *The Roman Imperial Coinage*, Vol. IV, part I, Londra, 1936 și H. Mattingly, E. A. Sydenham, C. H. V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage*, Vol. IV, part III, London, 1949.
- RIC VII – P. M. Bruun - *The Roman Imperial Coinage*, Vol. VII, London, 1966.
- RIC VIII – J. P. C. Kent, *The Roman Imperial Coinage*, Vol. VIII, London, 1981.
- RIC IX – J. W. E. Pearce, *The Roman Imperial Coinage*, Vol. IX, London, 1951.
- RRC I – M. H. Crawford, *Roman Republican Coinage*, Vol. I, Cambridge, 1991.
- RRC II – M. H. Crawford, *Roman Republican Coinage*, Vol. II, Cambridge, 2008.
- Seaby 1989 – H. A. Seaby, *Roman Silver Coins*, vol. I, Seaby, London, 1989.

Explicația planșelor / Explanation of the plates

Planșa 1 – Fig. 1-14 - Monede din colecția Bibliotecii Sfântului Sinod.

Plate 1 – Fig. 1-14 - Coins from the Library of the Holy Synod in Bucharest.

Plate 2 – Fig. 15-29 – Monede din colecția Bibliotecii Sfântului Sinod.

Plate 2 – Fig. 15-29 – Coins from the Library of the Holy Synod in Bucharest.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

Planşa 1

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

Planşa 2

